

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

596

Vragen van het lid **Helder** (PVV) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de berichten «Miljoenen voor de schijn van daadkracht» en «Honderden miljoenen verdwenen in de strijd tegen georganiseerde misdaad» (ingezonden 15 september 2022).

Antwoord van Minister Yeşilgöz-Zegerius (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 4 november 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 206

Vraag 1

Kent u de berichten «Miljoenen voor de schijn van daadkracht» en «Honderden miljoenen verdwenen in strijd tegen georganiseerde misdaad»?^{1, 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat tussen 2017 en 2022 ruim € 900 miljoen is vrijgemaakt voor de bestrijding van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit? Zo nee, wat is dan het juiste bedrag?

Antwoord 2

Ja, dat klopt. Van 2017 tot 2022 is in totaal 926 miljoen euro vrijgemaakt voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit, waarvan het overgrote deel in 2022 (zie tabel³). In onderstaande tabel worden deze beschikbare middelen weergegeven, ingedeeld in incidentele middelen, bijvoorbeeld incidentele bijdrage Ondernijning, en structurele middelen, bijvoorbeeld Versterking ondernijning.

¹ Investico, 14 september 2022, «Miljoenen voor de schijn van daadkracht», <https://www.platform-investico.nl/artikel/miljoenen-voor-de-schijn-van-daadkracht-geannoteerd-verhaal/>.

² NRC, 14 september 2022, «Honderden miljoenen verdwenen in strijd tegen georganiseerde misdaad», «Honderden miljoenen verdwenen in strijd tegen georganiseerde misdaad» – NRC.

³ Investico, 14 september 2022, «Miljoenen voor de schijn van daadkracht», <https://www.platform-investico.nl/artikel/miljoenen-voor-de-schijn-van-daadkracht-geannoteerd-verhaal/>

Middelen Ondernijming		2018	2019	2020	2021	2022
Regeerakkoord 2017	Incidentele bijdrage Ondernijming	-	35.080	33.215	31.705	-
	Versterking ondernijming	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Ontwerpbegroting 2019	Incidentele bijdrage Afpakken	3.650	7.588	2.082	13.128	1.900
Najaarsnota 2019	Incidentele bijdrage BOTO	-	-	88.000	22.000	-
Voorjaarsnota 2020	BOTO	-	-	-14.050	119.341	163.709
Ontwerpbegroting 2022	Prinsjesdagmiddelen	-	-	-	-	274.751
	Incidentele Prinsjesdagmiddelen	-	-	-	-	98.849
Voorjaarsnota 2022	Middelen coalitieakkoord 2021	-	-	-	-	-
TOTAAL		8.650	52.668	119.247	196.174	549.209

Een specificatie van de besteding naar opgaven is opgenomen in de financiële bijlage van de Najaarsbrief georganiseerde, ondernijnende criminaliteit.⁴

Vraag 3

Klopt het dat dit bedrag (grotendeels) is besteed aan vele projecten, werkoverleggen en/of taskforces? Zo nee, waar is het dan aan besteed?

Antwoord 3

Het geld is besteed aan de brede aanpak van ondernijnende criminaliteit. We hebben over de hele linie geïnvesteerd: van het voorkomen van georganiseerde criminaliteit, tot het doorbreken, stoppen en bestraffen als die criminaliteit toch plaatsvindt. Zo zijn er nu structureel meer mensen om de organisaties die zich bezig houden met de aanpak van ondernijming te versterken, zoals de politie en het Openbaar Ministerie. Daar komen ook in de komende jaren nog meer mensen bij. Er is geld voor werkwijzen zoals digitale opsporing en kunstmatige intelligentie, en verbetering van bijv. forensische opsporing. Met het Ondernijmingsfonds zijn we begonnen met vooral veel projecten in de regio's financieren, om te zorgen dat de aanpak zo goed mogelijk aansloot op de lokale context en flexibel genoeg om aan te passen als dat nodig bleek. De projecten waren bedoeld om in een afgebakende periode een probleem op te lossen of het fundament voor de toekomstige oplossing te bouwen. Bijvoorbeeld door de lokale vastgoedsector goed in beeld te krijgen zodat criminelen daar minder kansen krijgen, of vissers weerbaarder te maken tegen verzoeken om drugs op te pikken op zee.⁵

Over al deze middelen is de Tweede Kamer in de volgende brieven geïnformeerd:

Kamerstuk 29 911, nr. 212: Versterking aanpak ondernijming: actuele stand van zaken. Bevat uitwerking van het Ondernijmingsfonds (€ 100 mln.) en de toelichting over hoe de gelden zijn verdeeld over de regio's t.b.v. de regionale versterking.

Kamerstuk 29 911, nr. 254: Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondernijnende criminaliteit. *In deze brief wordt geschetst hoe het incidentele geld van de Najaarsnota 2019 zal worden besteed.*

Kamerstuk 29 911, nr. 281: Uitwerking breed offensief tegen georganiseerde ondernijnende criminaliteit. *In deze brief is uitgewerkt hoe het geld wat bij Voorjaarsnota 2020 beschikbaar kwam werd verdeeld.*

Kamerstuk 29 911, nr. 329: Extra investeringen in het breed offensief tegen ondernijnende criminaliteit. *Deze brief bevat de verdeling van de middelen die met de ontwerpbegroting 2022 beschikbaar zijn gesteld.*

⁴ De brief waar naar wordt verwezen, is gelijktijdig met de beantwoording van deze Kamervragen verstuurd.

⁵ Kamerstuk 29 911, nr. 212

Vraag 4

Ten koste van welke onderdelen van de bestrijding van criminaliteit is het betreffende bedrag gebracht? Is er geld weggehaald (op welke begrotings-technische manier dan ook) bij de politie?

Antwoord 4

Het bedrag is niet ten koste gegaan van andere onderdelen van de bestrijding van criminaliteit: er zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Met deze middelen is de aanpak langs de gehele linie versterkt. Ook in de politie is fors geïnvesteerd. Naast de structurele middelen (€ 434 miljoen) die met de ontwerpbegroting 2022 beschikbaar zijn gekomen voor de aanpak van ondermijning, is er vanuit de motie-Hermans (€ 200 miljoen) geïnvesteerd in de politie. Ook maakt het kabinet met het coalitieakkoord Rutte IV € 200 miljoen euro vrij voor de politie. Vanuit al deze gelden wordt in totaal voor ruim € 500 miljoen geïnvesteerd in de politie.

Vraag 5

Hoeveel agenten (blauw op straat) vertegenwoordigt een bedrag van € 900 miljoen?

Antwoord 5

Het uitgangspunt van de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is dat alleen een aanpak over de gehele linie (van preventie tot repressie) en op alle niveaus (van lokaal tot nationaal tot internationaal) succesvol kan zijn in het duurzaam terugdringen van deze zware criminaliteit. Blauw op straat maakt daar een belangrijk onderdeel van uit, maar alleen extra agenten gaat niet zorgen voor minder (georganiseerde) criminaliteit, of in het algemeen meer veiligheid voor Nederland. Ondermijnende criminaliteit speelt zich immers niet alleen af op straat. Daarom besteden we ook geld aan bijv. preventie, het afpakken van crimineel geld en het voorkomen dat drugs ons land binnenkomen.

Gelet op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, is het daarnaast niet reëel dat voor € 900 miljoen aan agenten geworven zou kunnen worden. Verder zijn agenten het meest waardevol als zij hun werk kunnen doen in de brede aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Daarom hebben we naast extra geld voor de politie ook middelen vrijgemaakt voor andere essentiële partners binnen de brede aanpak, zoals het Openbaar Ministerie, de rechtspraak, de Dienst Justitiële Inrichtingen en de reclassering. Qua agenten gaat het niet alleen om blauw op straat, maar ook om rechercheurs met specialistische kennis, zoals cyber of financieel. Het oprollen van criminele netwerken vergt nauwe samenwerking, ook met organisaties zoals de FIOD en de Douane.

Vraag 6

Hoe gaat u het vertrouwen van de deskundigen en betrokken organisaties terugwinnen zodat de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit hier niet onder lijdt, nu blijkt dat de vorige Minister alle adviezen en waarschuwingen van alle deskundigen en betrokken organisaties naast zich neer heeft gelegd?

Antwoord 6

Bij het vormen van de aanpak van ondermijnende criminaliteit, gaan we altijd in gesprek met betrokken organisaties en deskundigen. De huidige aanpak is bijvoorbeeld voor een groot deel gebaseerd op het *Pact van de Rechtsstaat*, een document wat is opgesteld in overleg met het Strategisch Beraad Ondermijning⁶, waar alle betrokken partijen in vertegenwoordigd zijn. Ik neem aan dat u bij deze vraag specifiek doelt op de uitspraken die de verschillende deskundigen hebben gedaan in de publicaties over het Multidisciplinair Interventie Team (MIT). Het MIT is destijds opgericht na de moord op advocaat Derk Wiersum. De zes deelnemende organisaties zijn vanaf de start betrokken bij de planvorming en de uitwerking van de

⁶ In het SBO zijn de politie, het OM, de Belastingdienst, de Douane, de Koninklijke Marechaussee, de Raad voor de Rechtspraak, het platform Bijzondere Opsporingsdiensten/de FIOD, het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum, de regioburgemeesters, de G4, de VNG, de G40 en de ministeries van BZK, VWS, OCW, SZW vertegenwoordigd. Het SBO wordt voorgezeten door het Ministerie van JenV.

besluitvorming, waarbij zes kwartiermakers -afkomstig uit de zes deelnemende organisaties- de plannen hebben opgesteld. Het MIT was een samenwerkingsverband van de bestaande handhaving-, toezicht- en opsporingsorganisaties.

Ik ben direct na aantreden als Minister in gesprek gegaan met zowel mensen van de werkvloer als uit de leiding van de samenwerkende diensten in het MIT, wetenschappers en andere professionals die bij het samenwerkingsverband betrokken zijn (geweest) en/of ontwikkelingen van het MIT hebben gevolgd. Hieruit zijn twee dingen gebleken:

Er is veel consensus over de noodzaak van samenwerking om informatie te kunnen delen voor een effectievere aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. De diensten hebben samen veel beter zicht op criminele fenomenen en onderliggende structuren dan zij alleen op basis van hun eigen informatie kunnen krijgen.

Maar tegelijk ook kritiek, omdat er in de opbouw van het MIT discussie en onduidelijkheid was over aansturing bij interventies en operationele slagkracht van betrokken moederorganisaties.

Daarom heb ik gekozen voor een nieuw samenwerkingsverband, de Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit, met een aangescherpte focus. Ik ga hier verder op in, in de Najaarsbrief georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

Vraag 7

Kunt u garanderen dat de vervanger van het Multidisciplinaire Interventie Team (MIT), de Nationale Samenwerking Ondermijnende Criminaliteit (NSOC), wel een succes gaat worden en niet het zoveelste politieke prestige-project?

Antwoord 7

NSOC heeft een aangescherpte operationele focus ten opzicht van het MIT, met als kerntaak het ontvlechten van de (financiële) verwevenheid van onder- en bovenwereld door met gerichte interventies te belemmeren dat de maatschappelijke infrastructuur wordt misbruikt voor criminele doeleinden. Daarbinnen richt het actieplan NSOC zich op het bestrijden van misbruik van Nederland als handelsland voor criminele waarde verplaatsingen en het verstoren van criminele bedrijfsprocessen. Hierbij wordt gefocust op vier onderwerpen: Trade Based Money Laundering (TBML), financiële dienstverleners, logistieke dienstverleners rondom de Nederlandse knooppunten en de aanpak van corruptie en geweld.

Succes is daarbij nooit gegarandeerd, zeker niet in een werkveld waar voor criminelen zoveel op het spel staat. Ik kan u wel garanderen dat het hier niet gaat om het «zoveelste politieke prestige-project». Zoals ook wordt onderkend door de experts die geïnterviewd zijn voor de publicaties van Investico, Argos en de Groene Amsterdammer, is het van groot belang om inzicht te krijgen in de criminele structuren en hun verdienmodellen aan te pakken. We monitoren uiteraard de toegevoegde waarde van het samenwerkingsverband in deze vorm. Komend jaar zullen we samen met het veld beoordelen hoe het verder gaat.